

# Inhoud

|                                                                                          |           |
|------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>VOORWOORD – DE FENIKS VERRIJST UIT ZIJN AS</b>                                        | <b>V</b>  |
| <b>OORSPRONG EN EVOLUTIE VAN DE HAVEN EN HET SCHIPPERSHUIS</b>                           | <b>1</b>  |
| Gent havenstad en de Gentse schippers(gilde)                                             | 1         |
| Gent, de grootste stad van de Lage Landen                                                | 1         |
| De Gentse graanstapel                                                                    | 1         |
| De Leieportus aan de Korenaard op de Korenmarkt                                          | 1         |
| De aanleg van de Leiehaven of de haven ‘Tusschen brugghen’                               | 3         |
| De schepen op de Gentse binnenwateren                                                    | 4         |
| De gilde van de Vrije Schippers                                                          | 5         |
| De Gras- en Korenlei in de 16de eeuw                                                     | 6         |
| De macht van de Vrije Schippers brokkelt af                                              | 6         |
| <hr/>                                                                                    |           |
| Hoe ‘Tusschen brugghen’ de Graslei werd                                                  | 8         |
| <hr/>                                                                                    |           |
| Van windas tot postgebouw – Het Gildehuis van de Vrije Schippers doorheen de tijd        | 9         |
| Een stenen gevel voor De Windas                                                          | 9         |
| Aanpassing en uitbreiding van het gebouw (1531)                                          | 10        |
| Van eind 17de tot begin 19de eeuw: merkwaardige stilstand                                | 11        |
| Aankoop door de Belgische Staat (eind 19de eeuw)                                         | 13        |
| <hr/>                                                                                    |           |
| Archeologie legt nieuw puzzelstukje                                                      | 14        |
| <hr/>                                                                                    |           |
| Een gevel die spreekt                                                                    | 16        |
| <hr/>                                                                                    |           |
| Brabantse gotiek of vroegrenaissance?                                                    | 20        |
| <hr/>                                                                                    |           |
| Neogotische muurschilderingen vertellen de geschiedenis                                  | 21        |
| <hr/>                                                                                    |           |
| Vloer- en wandtegels geven extra kleur                                                   | 26        |
| <hr/>                                                                                    |           |
| <b>DE RESTAURATIE BEGIN 20STE EEUW – HET SCHIPPERSHUIS KRIJGT EEN INGRIJPENDE UPDATE</b> | <b>30</b> |
| <hr/>                                                                                    |           |
| Nieuw postgebouw als buur                                                                | 30        |
| <hr/>                                                                                    |           |
| De protagonisten van de restauratie                                                      | 32        |
| <hr/>                                                                                    |           |
| Drastisch ingrijpen in de authenticiteit van de gevel                                    | 33        |
| Het interieur wordt heringedeeld                                                         | 35        |
| Gescheiden circulatie                                                                    | 46        |

|                                                                                      |           |
|--------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>DE RESTAURATIE VAN 2012-2018 – VAN PAND IN VERVAL TOT PAREL VAN DE GRASLEI</b>    | <b>48</b> |
| <b>Een visie met fundament in verleden, heden én toekomst</b>                        | <b>48</b> |
| Waardestelling                                                                       | 48        |
| Het gildehuis als vertrekpunt                                                        | 49        |
| Conserverende restauratie                                                            | 49        |
| Behoud dat duurzaam is                                                               | 50        |
| Geen eindpunt                                                                        | 51        |
| <hr/>                                                                                |           |
| <b>Het concept van de restauratie</b>                                                | <b>52</b> |
| <hr/>                                                                                |           |
| <b>Een verhaal van nuances</b>                                                       | <b>54</b> |
| Een huis voor iedereen                                                               | 54        |
| Beschermen tegen brand                                                               | 56        |
| Duurzaam behoud en gebruik                                                           | 58        |
| Buitenschrijnwerk en luiken                                                          | 61        |
| <hr/>                                                                                |           |
| <b>‘Het havenbestuur als nieuwe eigenaar was een <i>deus ex machina</i>’</b>         | <b>63</b> |
| <hr/>                                                                                |           |
| <b>Van visie naar uitvoering</b>                                                     | <b>66</b> |
| <hr/>                                                                                |           |
| <b>“<i>Plus oultre</i>” past perfect bij dit project’</b>                            | <b>68</b> |
| <hr/>                                                                                |           |
| <b>De natuurstenen gevel – Van verval naar schittering</b>                           | <b>70</b> |
| Grote erfgoedwaarde                                                                  | 70        |
| Een gevel in evolutie                                                                | 71        |
| Verval door vervanging                                                               | 71        |
| Technisch onderzoek met het blote oog                                                | 72        |
| Baanbrekend diepteonderzoek                                                          | 75        |
| Boren naar weerstand                                                                 | 75        |
| Koud, warm en druppels tellen                                                        | 77        |
| <hr/>                                                                                |           |
| <b>Exhaustief vooronderzoek – Fundament van een restauratie met voorbeeldfunctie</b> | <b>79</b> |
| <hr/>                                                                                |           |
| Opstap naar meer                                                                     | 80        |
| Restauratievisie: oorspronkelijk materiaal maximaal behouden                         | 80        |
| Revival van de Balemse steen(groef)                                                  | 86        |
| <hr/>                                                                                |           |
| <b>Stabiliteit en structuur achter de gevel – Alles beweegt mee</b>                  | <b>88</b> |
| De invloed van trekken, duwen en beestjes                                            | 88        |
| Ook andere draagstructuren aangetast                                                 | 89        |
| Testboringen bieden inkijk                                                           | 90        |
| <hr/>                                                                                |           |
| <b>De oorsprong van het hout bepalen via dendrochronologisch onderzoek</b>           | <b>91</b> |
| <hr/>                                                                                |           |
| Stabiliteit is samenspel                                                             | 92        |
| Hout opnieuw verbinden                                                               | 92        |
| Op stevige(re) en warme(re) voet                                                     | 94        |

|                                                                                                                                  |            |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>De neogotische schilderwerken – Van minutieuze restauratie tot grootschalige reconstructie</b>                                | <b>97</b>  |
| Weelderige decoratie                                                                                                             | 97         |
| Dof en onleesbaar                                                                                                                | 97         |
| Minder goede keuzes                                                                                                              | 98         |
| Secco en spolvero                                                                                                                | 100        |
| De oorsprong van de verflagen                                                                                                    | 102        |
| Oud en nieuw verzoenen                                                                                                           | 102        |
| De reconstructie in de traphal                                                                                                   | 104        |
| Eikimitatie                                                                                                                      | 107        |
| <hr/>                                                                                                                            |            |
| <b>‘Een lijn op een plan is altijd recht...’</b>                                                                                 | <b>108</b> |
| <hr/>                                                                                                                            |            |
| <b>BEDANKING MEDEWERKERS RESTAURATIE 2012-2018</b>                                                                               | <b>113</b> |
| <hr/>                                                                                                                            |            |
| <b>‘Onze drie waarden hebben als “geesten” over dit project gewaakt en alle partijen met elkaar verbonden’</b>                   | <b>114</b> |
| <hr/>                                                                                                                            |            |
| <b>SCHIPPERSHUIS WINT ONROERENDERFGOEDPRIJS 2019 – ‘DIT PROJECT KAN IN HEEL VLAANDEREN EFFECT HEBBEN OP NIEUWE RESTAURATIES’</b> | <b>116</b> |
| <br>                                                                                                                             |            |
| <b>BIJLAGE: PLANNEN</b>                                                                                                          | <b>119</b> |